

## Abonamentul

Pentru monarhie:  
Pe an 6 fl.,  $\frac{1}{2}$  an  
3 fl.,  $\frac{1}{4}$  an 1 fl. 50 cr.  
Pentru străinătate:  
Pe 1 an 18 frcs.,  $\frac{1}{2}$  an  
9 frcs.,  $\frac{1}{4}$  an  
4 frcs. 50 cm.  
Fóea apare în fiecare  
Sâmbătă.

# Unirea

## Insertiuni

Un sir garmond:  
odată 7 cr., a doua oră  
6 cr., a treia oră 5 cr.,  
și de fiecare publica-  
țiune timbru de 30 cr.

Tot ce privesce fóea  
să se adreseze la «Re-  
dactiunea și Admini-  
strațiunea Unirii»  
în  
Blaș.

Fóe bisericescă-politică.

Anul V.

Blaș 5 Octobre 1895.

Numărul 40.

### La situație.

Prin intrunirea parlamentului ér s'a început saisonul politic. Este deci datorința tuturor, cari pórtă interes față cu mersul lucrurilor din țară, să-și dea o părere despre situația generală, în mijlocul căreia se inaugurează adunarea legislativă.

Din capul locului trebuie să constatăm, că ori din ce punct de vedere vom privi lucrurile, situația politică va trebui să o caracterisăm de fórté intrinsecă.

Firea lucrului cere, ca în locul prim să ne aruncăm privirea asupra stărilor interne ale țării: înțelegem pacea și bunînțelegere dintre cetățeni.

Îndată la acest loc dăm de o fórté supărătoare priveliște. Cetățenii țării atât din punct de vedere religios, cât și din punct de vedere național sunt mai desbinați și mai amărâți decât ori și când.

Întrearea în vigóre a legilor politice-religione încă numai de aici încolo se va resimți în mijlocul populațiunii. A fost de ajuns deocamdată, că în ultimele zile ale lunii trecute se grăbiau cetățenii cei mai de frunte a închia căsătorii, ca nu cumva să fie siliți a se presenta și înaintea organelor statului. De atunci încóce, se póte dice, că aproape toate căsătoriile inchiaste înaintea organelor civile au fost inchiaste de Jidovi. Și într'asta se reoglindéză situația. Creștinii, covârșitóre maioritare a țării,

elementul baștinaș și susținător de țară, se înfióră și se îngreșeză de legile religione ale guvernului. Cei ce se bucură, sunt elementul internațional, fiii capitalului fără naționalitate, sunt parveniții, a căror patrie este aceea, pe care o pot exploata după placul lor. Urmările vor fi conforme antecedentelor.

Pe teren național situația nu este cu nimic mai înveselitoare. Pe când de o parte s'ar fi părut, că liberarea condamnaților în procesul Memorandului ar fi însemnat inaugurarea unei ere mai ecuitabile, pe atunci de altă parte vedem, că tot cântecul cel vechiu rămâne la modă. Ba póte că nu esagerăm, dacă afirmăm, că liberarea condamnaților în procesul Memorandului s'a făcut numai pentru ochii lumii, ca sub mână și față de cei mai mici cu atât mai tare să se póta continua opera distrugerii naționalităților nemagiare.

Așa dară ori vom privi situația cetățenilor din punct de vedere religios, ori din punct de vedere național, nu vedem alta, decât turburare, nemulțămire și ruină.

Dacă ne vom întórce privirea la situația economică a țării, priveliștea va fi încă și mai îngrozitoare. Vom afla anume orgiile capitalului și față de acele orgii puștierea și ruina completă a părții covârșitóre dintre locuitori, a populațiunii agricole.

Ungaria, stat agricultor din firea sa, a ajuns marfă de exploatare în

mâna capitaliștilor fără suflet și fără Dumneđeú. Un an de zile lucră bietul econom, ca să-și scótă cu sudórea feței sale pânea de tóte zilele din pământul strămoșesc. Și când cu multă trudă își vede adunate ródele muncii sale, atunci dá de speculanți infami, cari îi storc averea pentru prețuri bagatele, după ce formarea prețurilor se află tot în mâna acelora-și speculanți.

Urmarea e, că nóuêzeci de procente din locuitori țării nu mai pot subsista din rodul muncii sale neîntrerupte, ci consumă din averea sa radicală, înaintând astfel infalibil spre ruina completă.

E într'adevăr înspăimântătoare priveliștea, ce ne-o ofere situația populațiunii agricole. Se póte dice aproape cu siguritate, că nu este agricultor, care să nu fie îndatorat la o bancă ori la alta. Și pe când acum după adunarea recoltei s'ar aștepta, ca agricultorii datorii să-și reguleze datoriile, în schimb vedem, că tóte băncile sunt formal asediate pentru împrumuturi nóuê.

Nu este situația acésta desperată? Nu este ceva îngrozitor a vedé, cum bietul om de altecum sănêtos este condamnat, să mórá de fóme? Ei bine, populațiunea țării sémână cu un asemenea om, ce móre încetul pe încetul — de fóme.

Și în fața acestei situații ce face guvernul? — Legi, cari alungă pe Dumneđeú din sanctuarul familiei.

## Feuilleton.

### Raport general

al societății de lectură „Inocențiu M. Clain” a teologilor din Blaș pe anul școlar 1894/5.

(Fine).

### Averea Societații.

Averea Societații o forméză: Cassa, biblioteca și Archivul.

#### A. Cassa.

După raportul comisiunii scontrătóre cassa cu finea anului s'a aflat în următórea stare:

#### Bilanț.

Percepțiuni au fost în cursul an.	fl. 790.49 $\frac{1}{4}$
Erogațiuni " " " " "	fl. 723.19
Rămân bani gata " " " "	fl. 67.30 $\frac{1}{5}$
Statul activ e: fl. 873.70 $\frac{1}{4}$ anume:	
1. În obligațiuni nóuê	fl. 477.05
2. În obligațiuni vechi	fl. 40.62
3. La cassa Patria (libel).	fl. 277.44
4. Bani gata	fl. 67.30 $\frac{1}{4}$
5. Pentru cărți licitate neîn-	
casati	fl. 13.29

Opurile edate de membrii Societații, pe cum și banii incurși din vinderea lor s'a administrat separat în cassa așa numită Nro 2. Acésta sa aflat cu finea anului în următórea stare:

#### I. Cărți.

1. a) Epistole către un preot tinér	partea I mai sunt exempl.	293
b) Epistole către un preot tinér	partea II mai sunt exempl.	540
2. Pregătire la mórte	mai sunt încă exemplare	370
3. Duh muscălesc	mai sunt nedistribuite exempl.	336

#### II. Bani.

##### Bilanț.

Percepțiuni au fost în cursul anului	fl. 218.53
Erogațiuni au fost în cursul anului	fl. 189.94
Rămân bani gata	fl. 28.59

#### B. Biblioteca.

După raportul comisiunii scontrătóre biblioteca cu finea anului s'a aflat în următórea stare:

Opuri sunt 1152 în tomuri 1481, în volume 1393. După inventariu în bibliotecă se află 7 tece în stare fórté bună colorate cu gust, 1 mésză, 2 cuiere, 1 scaun, 2 mape.

Biblioteca s'a înmulțit în anul acesta cu următóarele cărți și diare:

I Cărți donate: 1 Almanachul societății Andreiú Șaguna don. de societate. 2. Magnum etymologicum Romaniae don. de Academia română. 3. Catechismul catolic de Deharbe don. de Societ. de lect. Alexi-Șincai. 4. Calista don. de Dr Marcu prof. 5. Documente privitóre la istoria Românilor de Hurmuzachi vol. II și VIII. don. de Academia română. 6. Ierarhia bisericescă don. de auct. Ioan Boros. 7. Decisiunile sinodului archidiecezan gr. cat. de Alba Iulia și Făgăraș ținut în Blaș la 17 și 18 Sept. 1889. 8. Homiletische Bibliothek 12 tom. don. de Dr I. Marcu prof. 9. Neue Sammlung einiger Predigten 2 tom. don. de Dr I. Marcu. 10. Fastenreden de Michael Hermann don. de Dr I. Marcu. 11. Theatrum Concionum de Bartholomaeus Anborn don. de Dr I. Marcu. 12. Un exemplar nemțesc și unul evreesc fără titlu don. de Dr I. Marcu. 13. Plan de învățămînt pentru limba română de V. Oniț don. de Dr I. Marcu. 14. Programa gimnas. din Blaș don. de gimnasiu. 15.

Față de aceia, cari sug sângele din bietul popor, guvernul rămâne nepăsător și îi lasă, să-și continue păcătoșele uneltiri. Țăr pe aceia, cari averea și sângele le-au dat pentru susținerea și prosperarea țării, îi lasă și mai departe pradă exploatărilor mârșave.

Ar fi prea lung a continua descrierea situației și pe alte terene.

E de ajuns a socoti cele spuse, a trage consecințele și a-și depinge icóna situației actuale.

Prin politica actuală de stat naționalitățile alcătuitoare de stat sunt ațitate la ură înversunată între sine. Prin legile politice-bisericesci se pregătesc ruina morală. Țăr prin suferirea orgiilor capitalului internațional se pregătesc ruina materială a țării.

Țăr situația, în mijlocul căreia își încep activitatea corpurile legiuitoare. E o situație gróznică, o situație, care trebuie să le impună grave obligațiuni de a se îngriji, ca nu cumva să ajungem a face cunoștință și cu efectele neînălăturabile ale acestei situații.

**Deputațiunea clerului gr. cat. din Provincia mitropolitană de Alba-Iulia și Făgăraș înaintea Maiestății Sale.** — Despre deputațiunea clerului gr. cat., care în 22 Septembrie 1895 s'a prezentat înaintea Maiestății Sale preagrațiosului nostru Împărat și Rege apostolic, am raportat și noi în „Unirea“ la timpul său.

Fiindcă înse mai în toate foile s'a străcurat unele erori cu privire la cele petrecute în Cluș, ne vedem îndemnați a publica astăzi un raport primit din loc competent despre deputațiunea amintită.

Membrii deputațiunii au fost următorii:

*Din Archidieceasă:* Înalt Preasfințitul Archiepiscop și Mitropolit Victor Mihályi ca conducătorul deputațiunii, Iosif Hossu și Gavrilă Pop canonic în Blaș, Dr. Augustin Bunea secretar mitropolitan; Ioan Laslo protopopul Clușului, Valeriu Pop preot în Cluș-Mănăstur, Eliseu Moga preot în Apahida, Augustin Cosma preot în Feiurd, Nicolau Raț capelan în Cluș, Ioan Ramonțan preot

în Gârboul ung., Ioan Topan preot în Șardul ung., Vasile Suciă preot în Aghireș, Ioan Bochiș preot în Topa-Sâncraiu, Gavrilă Pop preot în Feleac; Ioan Hossu protopopul Coșoenei, Grigoriu Sabo preot în Aiton, Ioan Butnariu preot în Boș, Ioan Petean preot în Corpade, Aureliu Pop preot în Jucul sup., Aureliu Poruț preot în Desmir; Vasile Hossu protopopul Murăș-Oșorheiului, Vasile Saltelechi preot în Bardoș, Vasile Tătar preot în Kebele-Szt-Iván; Ioan Moldovan protopopul Cătinei, Petru Rusu preot în Chiciud; Nicolau Solomon protopopul Ludoșului, Ioan Boreriu preot în Lechința de Murăș; Ioan Hățegan protopopul Dergei, Vasile Pop preot în Poptelec, Ioan Petran preot în Ascileul mare, Ilie Șerban preot în Fizeș; Simeon Pop viceprotopopul Arieșului, Aureliu Pop preot în Ghiriș; Ioan Pop viceprotopopul Morlacei și administrator protopopesc al Almașului, Iuliu Truța preot în Ciucia, Ștefan Pop preot în Fildul inferior, Florian Petran preot în Almașul mare, Simeon Mărincaș preot în Bogdana.

*Din diecesa Oradei mari:* Escelența Sa Episcopul Mihail Pavel, Dr. Augustin Luran canonic-abate, Petru Mihut protopop în Olosigul Oradei mari.

*Din diecesa Gherlei:* Escelența Sa Episcopul Ioan Szabó; Ioan Papiu, Alesandru Bene și Ioan Georgiu canonici; Vasile Pordea secretar episcopesc; Alesandru Leményi protopopul Gherlei; Ioan Sonea preot în Seplac, Nicolau Tincu preot în Ghirolt, Aureliu Oltean preot în Pintic; Alesandru Ghelner protopopul Sânmarghitei, Teofil Vlăduț preot în Fizeșul Gherlei, Paul Salvan preot în Ciaba, Vasile Neamtu preot în Mica; Ioan Welle protopopul Căteaului; Mateiu Pop preot în Ocna Deșului, Ioan Barbu preot în Bersău; Vasile Pușcariu protopopul Secului, Auxențiu Murășan preot în Imbuz, Ioan Chereșteș preot în Sânt-Ioana; Ananie Hossu administratorul protopopesc al Buzei, Petru Chereșteș preot în Buza, Ioan Buxbaum preot în Sânt-Nicórá; Sabin Coroian administrator protopopesc al Logiardului și Giulei, Ioan Murășan preot în Lona, Iosif Onciu preot în Iclod, Nicolau Pop preot în Logerd, Simeon Pop preot în Dragu, Nicolau Bene preot în

Sinteș, Aureliu Ciurilean preot în Fodora magiară.

*Din diecesa Lugóșului:* Petru Pop vicariu capitular, Ioan Ianza vicariul Hațegului, Ioan Vulcan protopopul Vermeșului.

Duminecă în 22 Septembrie n. 1895 la 10 óre înainte de améđi a fost primirea deputațiunilor. Contrariu scirilor publicate și în foi oficióse, în sala, în care au fost primite deputațiunile, nici un ministru nu era de față, ci numai Maiestatea Sa, care a binevoit a primi fórté grațios clerul gr. catolic, în numele căruia Preasfințitul Domn Mitropolit a rostit următoarea cuvintare omagiálă:

„Maiestatea Vóstră Împărat și Rege Apostolic!

Preagrațiosul nostru Domn!

Archiereii provinței bisericesci greco-catolice de Alba-Iulia și Făgăraș și deputațiunea clerului dieceselor nóstre cu cel mai adânc omagiú de supuși salutá pe Maiestatea Vóstră, când cu prealnalta Vóstră visitá Vă îndurați a onora libera cetate regéscă a Clușului.

Cu bucurie ne apropiám de tronul regesc al Maiestății Vóstre, ca să Vă prezentám și cu acéști ocașiune tributul fidelității nóstre tradiționale.

Încrederea neînfrântă în bunătatea regéscă apostolică ne încurajéază pe noi, să stáruim întru împlinirea chemării nóstre bisericesci importante, — ne împintenezá, să nisuim cu zel neobosit pentru înflorirea bisericilor încredințate grijii nóstre.

Biserica nóstră promovéază binele patriei cu instituțiuni, cari s'au dovedit a fi salutare; — desvoltarea acestora totdeauna a aflat scut în puterea regéscă a Maiestății Vóstre. Clerul și credincioșii și între grele împrejurări în grația Maiestății Vóstre cautá mângáere, în intențiunile Vóstre prealnalte cunosc direcțiunea cea bună, în bunăvoința Vóstră părintéscă aflá și astăzi despágubire sigurá.

Ne rugám umilit, îndurați-Vă, Maiestatea Vóstră, a împártáși și de aci înainte din grația prealnalte biserica nóstră, clerul și pe credincioșii nostri; a Vă aduce tributul de datoritá mulțámitá nu vom întrelása nici de aci înainte noi, cari fără de încetare rugám

*Raportul general al Societății de lectură Petru Maior* don. de membrii Societății. 16. *Raportul al 91-lea despre gimnas. sup. din Năsăud* don. de gimn. 17. *Raportul anual al Societății acad. România Jună* don. de membri. 18. *A. la D.* în l. francesă don. de V. U. 19. *Istoria Ardealului* de I. M. Moldovan don. de Is. Butnariu teolog. 20. D. i. don. de V. U. 21. *Samenkörner v. Schletzer* don. de I. Butnariu teol. 22. *Zwei und dreiszigster Bericht* don. de M. Jivanca. 23. *Hittudományi folyóirat III füz.* don. de M. Brumboiu. 24. *Hatszáz magyar nemzeti dal* don. de M. Brumboiu. 25. *Sfaturi de aur* don. de auctor. Aron Boca Velcheranul. 26. *Întâia epistolă pastorală a Archiepp. de Bucuresci Dr. Otto Zardetti* don. de auctor. 27. *Ricordi Rumeni* de Rob. Fava don. de auctor. 28. *Felicitări* de G. Simu don. de auctor. 29. *Raportul anual de pe an. 1893 și 1894 al Societ. Rom. Jună* don. de membrii ei. 30. *Predice* de Dr. Elefterescu don. de auctor. 31. *Țiganul la mănăstire*. 32. *Țiganul în raiu* ambe de Aron Boca V. donate de auctor. 33. *Țara noastră* de Silv. Moldovan don. de auctor. 34. *Medicina pastorală* de D. Severean don. de I. Banciu teol. abs. 35. *M. C. române 1891* don. de I. Banciu. 36. *Móra din Șişesci* de I. Costin don. de auctor. 37. *Móra din Vale* de Russu Șirianu don. de auctor. 38. *Comasările* de E. Dopp don. de auctor. 39

*A külföld szónokai hármaz sorozata* de Pakolitz don. de L. Voda teol. 40. *Oriental catolic* don. de I. Butnariu. 41. *Carta Transilvaniei* don. de I. Butnariu. 42. *Documente privitoare la istoria Românilor* de Hurmuz. tom. II col II don. de Academia română. 43. *Un cuvânt despre floxera omenimă sau vinarsul* de A. Boca Velch. don. de auctor. 44. *Vörös Dániel regény* 2 köt. don. de eređii A. Blașian. 45. *Hittudományi folyóirat* de Dr. Kis 8 évf. și 46. *Hittud. folyóirat* 6 évf. don. de eređii A. Blașian. — Acești marinosi donatori priméscă mulțámitá și reconștință din partea Societății nóstre.

II *Cărți cumpărate:* În anul acesta s'au cumpărat, după cum arată raportul comisiunii scontrátore, 32 opuri în mai multe tomuri. Opurile cumpărate sunt parte istorice, parte literari și multe din economia rurală.

III *Diare donate* I. (Blaș) „Unirea“ în două esempl. 2. (Sibiú) „Tribuna“ în două esempl. 3. „Transilvania“. 4. „Rândunica“. 5. „Rom. Jahrb.“ (pána a apărut). 6. (Brașov) „Gazeta Transilvaniei“. 7. (Timișóra) „Dreptatea“. 8. (Oradea mare) „Familia“. 9. „Vulturul“. 10. (Bistrița) „Minerva“ (pána a apărut). 11. (Cernăuț) „Gazeta Bucovinei“. 12. (Bucuresci) „Revista Nouă“. 13. „Convorbiri literari“. 14. „Vatra“. 15. „Hazul“. 16. „Economia națională“. 17. (Iași) „Revista critică

literară“. 18. (Viena) „Katholisches Vereinsblatt“.

IV *Diare cumpărate:* 1. (Oréștie) „Revista Oréștiei“. 2. (Giula) „Lumina“.

C. *Archivul.*

După raportul comisiunii scontrátore Archivul cu finea anului s'a aflat în următoarea stare:

Archivul dispune de 1 dulap, 1 protocol numit „Indice pentru agendele Archivului Societății de lectură Inoc. M. Clain“, în care se aflá induse toate actele Societății, câte s'au aflat dela fundarea ei.

*Membrii Societății.*

Membrii Societății nóstre sunt ordinari, extraordinari, onorari, fundatori și binefăcători.

Membri ordinari au fost toți alumnii seminariali.

Membri extraordinari au fost 10 parte din loc, parte din provința. Membri onorari are societatea noastră 8 anume: Escelența Sa Mihail Pavel eppul Oradei mari, Rssim. Ioan M. Moldovan, Alesandru Micu, Dr. Ales. Grama canonic în Blaș, Basiliu Raț vicariul Făgărașului, Cl. Dr. Victor Szmigelski, On. Miron Dascal preot, și în anul acesta a fost ales Aron. Boca Velchereanul. — Membri

pe Domnul Dumnezeu cel atotputernic pentru gloria domniei Maiestății Văstre, pentru tăria imperiului, pentru fericirea poporilor. Maiestății Văstre și pentru binele gloriei dinastiei domnitoare, în fruntea căreia Domnul oștirilor să țină pe Maiestatea Văstră împreună cu Maiestatea Sa Regina — spre fericirea noastră a tuturor — într-un mulți ani în putere deplină."

La această cuvântare omagială Maiestatea Sa a binevoit a răspunde următoarele:

„Cu bucurie primesc pe reprezentanții clerului gr. cat. din părțile ardelenne și manifestarea simțimentelor lor credincioase.

Cunoșteți bunăvoința mea neschimbabilă față cu biserica DVăstră, despre care Vă asigur pe DVăstre și acum cu acea dorință din parte-mi, ca fidelitatea față de tron, respectarea legilor și iubirea țării mame comune să fie totdeauna stăruia conducătoare în lucrarea DVăstre.

Nu mă îndoiesc, că această dorință a mea va afla resunet prompt la DVăstre și la credincioșii DVăstre, și că prin împlinirea aceleia Vă veți asigura și pe viitor acea grație ocrotitoare a mea, de care V-ați împărtășit până acum și cu care de present bucuros Vă salut pe DVăstre."

## Revistă bisericăscă.

### Din Patrie.

Legea despre așa numita căsătorie civilă intrând în vigoare cu 1 Octobrie, cel dintâiu cununăți după această lege au fost Jidanii. Nu e mirare, că de dragul și sub influința lor s'au votat reformele prolecrute liberale. Creștinii adevărați au primit cu răceală noua instituție și sperăm, că în contragerea căsătoriei, deși vor trebui să observe dispozițiile legii civile, nu vor uita a se conforma întru toate îndrumărilor date de ilustrul cor al episcopilor.

### Roma.

Sfinția Sa Papa Leo XIII în 30 Sept. a primit deputațiunea țiaristilor italieni, cari au prezentat Sfinției Sale 15.000 lire zicând: „Catholicii din Turin voesc, să adaugă suma această la acele 10.000 lire trimise mai înainte, întru amintirea aniversării a 25-a dela enun-

fundatori are Societatea 11, anume Mitropolitul Dr Ioan cândva Vancea. Escelența Sa Mitropolitul Dr Victor Mihályi de Apșa, Rsimii Constantin Papfalvi, Simeon P. Mateiu, Ioan German prof., On. Ioan Bozac, George Boeri, Dna Iulia Laurentiu, doșora Silvia Socol, Institutul de credit din Cluș „Economul” și în anul acesta s'a făcut Spect. dn Dr Elefterescu prof. în Bucuresci. Binefăcători au fost în anul acesta următorii: Rss. Alesandru Micu 2 fl., M. On. George Barbat v. prot. în Blăș 1 fl., Gavril Precup prof. 1 fl., Alesandru Bărbulescu preot 1 fl., x—y din Mercuria 10 fl., „Economul” institut de credit în Cluș, care în mai mulți ani a votat din escedentul său câte o sumă frumoasă pe sama societății noastre, și în anul acesta a binevoit a vota suma de 10 fl. Și pe calea această aducem mulțămintă acestor marinoși binefăcători.

Blăș 1895.

Pentru Societatea de lectură „Inocențiu M. Clain”.

Mihail Hodărnău  
președintele societății.

Vasile Urzloa  
secretariul societății.

țarea dogmei despre infalibilitate." Papa în răspunsul său a lădat zelul și abnegațiunea, cu care luptă țiaristii catolici pentru cauza bisericii; a cetit Sfinția cu satisfacție articlii scriși de presa catolică în contra serbărilor aranjate la iubileul răpirii Romei, cari serbări au fost aranjate contra pontificatului și a bisericii. La întrebarea unui țiarist, că ce atitudine să observe catolicii față cu tendințele de împăcare a partidei moderate, Papa a răspuns: Noi încă dorim pacea, dară să ni-se împlinescă mai întâiu toate pretensiunile noastre cele juste.

### Franța.

Archiepiscopul de Paris, cardinalul Richard prin o adresă recercă pe președintele Republicii, să modifice în sensul ecuității și a dreptății legea referitoare la taxarea averilor călugăresci. Față de lupta, ce se pörtă contra bisericii și a creștinismului, episcopii își țin de o datorință, să atragă atențiunea președintelui la pericolele, cari le aduce asupra țării ateismul oficios și lăpădarea adevărurilor religioase. Pasiunile deslănțuite, cari agită mulțimea, sufocând simțul religios nu mai au nici un frâu.

## Revistă politică.

### Afaceri interne.

În ședința de Lună a camerei deputaților ministrul de finanțe Lukács László a spus și motivat budgetul statului pe anul 1896. După esposeul ministerial suma venitelor preliminate ar fi 473,064.398 fl., era a eroğațiunilor 472,987.244 fl., așa dară ar resulta un escedent de 77.154 fl. Eroğațiunile după esposeul prezentat ar cresce cu 4½ milioane față cu anul trecut. Acolo, unde cresc eroğațiunile publice pe fiecare an, e semu de prosperare economică. Cine înse a urmărit cu atențiune desvoltarea economică a țării, nici de cum nu a putut constata progres în anii din urmă, ci numai miserie. De unde deducem, că speranțele ministrului sunt iluzorii, și când se va închia rațiociniul anului viitor, în loc de escedent ne vom întilni érași cu deficit. Procedura de a amăgi țara cu esposeuri finanțiale optimiste s'a început încă de sub Tisza și a ajuns la desvoltare deplină sub faimosul finanțier Wekerle. Mai mult a crescut budgetul ministeriului de comerț, a cărui cheltueli sunt cu 7,700.000 fl. mai mari de cât în anul trecut. Poziții nouă sunt pentru matriculele de stat 878 mil fl. (De acestea puteam fi scutiți.) Ministrul promite cruțările posibile, se va ocupa de reforma valutei și a dării de consum.

După esposeul finanțelor a urmat raportul comisiunii în cestiunea liberului exercițiu religionar. Raportorul Besenyei, după ce comunică modificările făcute în proiect de cătră casa magnaților, recomandă camerei, să nu cedeze și să primescă de nou în proiectul de lege §§ 22—24 și 26. Ministrul Wlassics ține la integritatea proiectului și urgiteză mântinerea §§-lor, cari garantéză libera trecere dela o religiune la altă (adecă și la tudaism).

Szápáry Gyula, conducătorul disidenților, nu pôte primi restatorirea dispozițiilor referitoare la neconfesionalitate.

Kovács Albert în numele partidului național primesce propunerea referentului, care, după ce a mai vorbit în contra ei și Vajay, a fost primită de majoritatea camerei.

Papp Géza face cunoscute modificările, prin cari a trecut în casa magnaților proiectul despre recepțiunea Jidovilor. Fiindcă părțile omise din acest proiect s'au intercalat în proiectul de mai înainte, camera primesce textul statorit în casa de sus.

### Austria.

Cabinetul Badeni și-a început activitatea în 2 a c. Dela retragerea cabinetului Taaffe contele Badeni a fost candidatul coronei pentru presidența în ministeriu, dară situațiunea politică nu a permis până acum chemarea acestui bărbat în fruntea afacerilor publice ale Austriei. Cabinetul Badeni probabil va urma atitudinea practisată de cabinetul Taaffe față de partidele parlamentare.

În primul colegiu electoral pentru consiliul comunal din Viena antiliberarii au câștigat 14 mandate, având cu totul 92, adecă  $\frac{2}{3}$  din totalitatea mandatelor, pe când liberalii au numai  $\frac{1}{3}$ , adecă 46 mandate.

### Franța.

Lupta armatei franceze din Madagascar cu indigenii de acolo recere jertfe nouă în omeni și bani. De curând trupele din Madagascar s'au înmulțit.

Cabinetul se clatină. Comisiunea finanțială a parlamentului în ședința din 30 Septembrie a șters din budgetul ministeriului de răboi 6 milioane frs. Acesta e primul cas, ca comisiunea parlamentară să scărăscă în budget o sumă atât de considerabilă. Se crede, că prin această comisiunea a voit, să-și exprime nemulțămirea cu espedițiunea militară din Madagascar. Și e probabil, că cestiunea Madagascarului să răstörne guvernul.

### Turcia.

În Armenia érași au erupt turburările. Pe cum se anunță, oficialii mohamedani lătesc faima, că Armenii ar intenționa uciderea tuturor Musulmanilor, spre care scop s'au provăduț cu arme. La Antis auctoritățile musulmane cercând după arme au profanat bisericile creștine, ceea ce a infuriat pe Armenii și a provocat o luptă crâncenă între ei și Musulmani, fiind uciși dece Armenii. O mulțime din ei au fost arestați sub pretextul, că ar fi revoluționari.

Din Constantinopol se anunță, că acolo în sara de 1 Oct. din incidentul serbătorii întru amintirea tuturor morților comitetul armean a pus la cale o demonstrațiune în contra Porții. Pentru împedecarea demonstrațiunii s'au luat măsuri polițiale. Între poliție și domonstranți au fost ciocniri sângerose. Mai mulți Armenii au fost arestați.

Comitetul național a formulat un Memorand, prin care protestéză în contra

persecuțiilor turcesci și pretinde înființarea unei provincii armene, în fruntea careia să stea un European, pe care cu învoirea Porții să-l alegă puterile europene.

### China.

Mai mulți misionari anglicani au fost torturați și uciși de către Chinezii în modul cel mai barbar. Organele chineze înse nu au pedepsit nici până acum pe culpabili. Pe cum anunță agența Rauter, Anglia a provocat pe regimul chinez prin ultimatum, ca în decurs de 14 zile să dea o proclamațiune, prin care viceregele din S-Ciuan să se declare de degradat, la din contră admiralul britic va pași în acțiune. Împăratul a și împlinit pretensiunea acesta și a pedepsit și 40 de oficiali subalterni.

### Minciuni istorice și diferite alte minciuni.

„Telegraful Roman“ ăra s'a mîniat foc pe noi. E cătrănit împotriva noastră, pentru că am avut cutezarea de a ventila idea sîrbătoririi vrednice a centenariului al doilea, care și-l împlinesce în anul 1900 s. Unire. În numărul sîi 97, 99, 100, 101 și 102 publică „Tel. Rom.“ cu iscălitura „Un preot ortodox“ o elucubrațiune polemică-istorică-politică-culturală-națională silindu-se a dovedi neîndreptățirea jubileului proiectat de noi pentru anul 1900. Noi reproducem bucușii elucubrațiunea aceea, parte pentru ca să vadă și cetitorii nostri tezaurul lexical și fraseologic cel nespus de plin de dignitate al „Tel. Rom.“, parte pentru ca să delăturăm vîlul de pe nisce minciuni vechi și nouă, cu cari „Tel. Rom.“ dă năvală asupra bisericii catolice în general și asupra bisericii românesce unite în special.

Elucubrațiunea sa „Tel. Rom.“ și-o introduce cu următoarele:

Sub acest titlu („Centenariul al doilea al sîntei Uniri“) a apărut în Nrul 29 din a. c. al foii „Unirea“ din Blaș un articol de fond, în care, după-ce autorul acestui articlu face unele constatări nu prea măgulitoare pentru istoria poporului nostru până la „s. Unire“, se adresază către coreligionarii sîi, „să se cugete serios la aceea, cum ar pute să serbeze în chipul cel mai demn centenariul al doilea al s. Uniri. —

Nu putem înse să consimțim, nu numai ca ortodoxii, dar nici ca români, cu acele părți din articlu, în cari dl autor cu atîta nesocotință cuteză a susține, că:

„Noi Români nu putem, să ne mîndrim cu multe evenimente de acestea (vrednice de a fi sîrbătorite). Noi nu putem să ne mîndrim cu o istorie lungă, cu toate, că poporul român petrece acum aprôpe de optspredece vécuri în frumoasa lui patrie dela Istru și din Carpați. Trecutul unui popor dacă nu cuprinde fapte istorice, nu pôte să se numescă istorie. Adevărat că în vécurile de mai înainte au răsărit dintre români nisce lucruri ca Ștefan și Mihail. Dară ei singuri nu au putut să dăruescă românilor istorie, căci faptele lor, ori cât de mărețe au fost ele, totuși n'au lăsat urmări hotărîtoare pentru vécurile următoare ale vieții poporului român.“

„Istorie, carea să merite acest nume, poporul român are nu chiar de două vécuri.“

Er cauzele acestei lipse de fapte istorice, cari să merite a se numi istoria poporului român, după autorul acestui articlu ar fi fost:

„Cum, cum nu, noi nu scim, scie numai bunul Dumnezeu, dar destul că poporul român

deodată s'a vécut înjugat la carul imperiului bizantin . . . Cum, cum nu, noi nu scim, scie numai bunul Dumnezeu dar destul că poporul românesc după aceea a fost tras și el după stăpânul sîi în nefericita desbinare dela biserica sîntului Petru. Asemenea unor vampiri au dat năvală Fanarioții și Sîrboteii asupra acestui popor nefericit, ca să-i sugă nu numai sângele din vine, ci chiar și mîduia din oase.“

După-ce ne spune apoi, cum nici Fanarioții nici Sîrboteii nu s'au putut nici macar pe sine civiliza cu bogățiile colosale stôrse din sudorea românilor, lipsindu-le spiritul de viață dătătoriu, și cum nici calvinilor nu le-a succedat cu desăvîrșire acțiunea distructivă asupra românilor din Ardeal, exclamă estasiat:

„A sosit înse anul 1700. An memorabil a fost anul acesta pentru poporul român, an, ca și care mai memorabil nu a mai fost în viața acestui popor. El a fost anul, în care românii s'au născut într-un popor conșciu de sine. El a fost anul, care a dăruit poporului român începutul istoriei lui. El e fost anul, în care rîmurelul latin din răsărit a fost altoit în trunchiul lumii civilizate.“

„Cu puterile Iadului s'au însoțit puterile omenesce dușmane românilor, Fanarioți, Sîrbi, Calvinii și Lateranii, forțele acestea aliate au făcut tot posibilul, pentru ca să zădărnicescă reunirea românilor cu scaunul sîntului Petru, care unire s'a sîvîrșit în anul 1700. Le-a și succedat, să abată o parte mare a acestor români dela s. Unire și să nu-i scape din ghiarile sale și i-a ținut apoi în ghiară încă mai bine de un veac, adică până adînc în jumătatea cea dintîiu a veacului nostru, când sedușilor în sfîrșit le-a succedat a-și emancipa biserica măcar în privința națională de jugul străin.“

Eră cei ce rêmaseră credincioși sîntei uniri, au trimis din sinul sîi bărbați, cari să alerge la Roma, acolo să adune rațe de lumină . . . și întorcîndu-se acasă au lăsat, să strălucescă rațele acelea în rîndul cel dintîiu preste soții sîi credincioși Romei, dar cu o cale preste ceilalți de un sânge cu ei.

Întregă dezvoltarea acesta (în calea progresului) a isvorit din isvorul, ce s'a deschis pe sama românilor în anul 1700.“

În urmă după ce își exprimă dorința, că: „Chemă la sîrbătorirea acesta (centenariul al doilea al s. Uniri) ar fi întreg poporul român, pe cum și să primescă cuvîntul cel plin de iubire al nonagenariului următoriu al sîntului Petru (Leo XIII) în enciclica „Praelara gratulationis“, prin carea-l chemă la unire“ și carele „nu cere altceva afară de jertfa iubirii față cu biserica lui Christos“, și după ce vede înse, că această dorință nu i se va împlini, lasă ca asupra noastră (a ortodoxilor „desbinați“ de Roma, să lucre grația lui Dumnezeu“ și chemă pe coreligionarii sîi români, să se cugete serios la aceea, cum ar pute ei să serbeze în chipul cel mai demn centenariul al doilea al sîntei Uniri.“

Acestea sunt aserțiunile, cari ne preocupă pe noi.

Mărturisim din capul locului, că nu ne-am ocupa de dinsele, deore-ce toate atât de evident sunt combătute deja nu numai de ortodoxii, ci chiar și de arhierii și laici mai luminați uniți, încât cu greu vom pute găsi argumente nouă, er pe cele vechi nici nu le-am produce pe toate într'un simplu răspuns de diar.

Dar nu putem să tăcem, când frații nostri uniți nu lasă, să trecă nici o ocaziune, ca să nu lovescă într'un mod atât de nedemn în biserica noastră, de care dinșii cu atîta necredință s'au lăpădat pentru un blid de linte dat din partea dușmanilor nostri seculari nu numai ai bisericii, ci și ai națiunii noastre, făcînd această biserica ca atare răspundătoare pentru toate nefericirile seculare, ce au venit preste poporul român, și nu împrejurările externe și interne politice, ce s'au succedat preste capul lui. O biserica numai atunci pôte fi răspundătoare pentru nefericirile poporului sale, când acelea isvorăsc

din învătăturile sale, și nu căci acele popor aparțin ei. Er astfel de biserica, n'a fost nici odată biserica ortodoxă ca atare cu învătăturile ei, fie acelea de ori ce specialitate, din sfera teologiei, er pe alte terene nici n'a cercat a-și impune vederile sale, cum a făcut biserica papistașă chiar (în?) detrimentul științei.

Apoi nu putea să tăcem nici din cauza, căci frații nostri uniți se ating de rane vechi și nevindecate încă în sufletul și inima poporului român, tocmai ađi când mai mult ca ori și când avem trebuință de simpatii unul altuia în luptele noastre teribile cu dușmanii limbii și datinilor străbune aci în patrie.

În fine nu putem să tăcem nici din cauza, căci trebuie să ținem în curent și pe credincioșii nostri cu tendențele atât de reu-tăcioase ale fraților nostri uniți față de biserica noastră și astfel să se scie și ei orienta, ce să le credă în casuri de ispită și încercări de proselitism.

Vom fi înse cât se pôte de scurți și obiectivi în espunerile noastre după principul nemuritoriului Tacit: Sine ira et studio.

Asta ar fi așa dar introducția la erudita elucubrațiune a „Unui preot ortodox“.

În introducția asta ne-a bătut foarte tare a ochi mai ales pasajul:

Apoi nu putea să tăcem nici din cauza, căci frații nostri uniți se ating de rane vechi și nevindecate încă în sufletul și inima poporului român, tocmai ađi când mai mult ca ori și când avem trebuință de simpatii unul altuia în luptele noastre teribile cu dușmanii limbii și datinilor străbune aci în patrie.

Expectorări de acestea mai cuprinde și însuși corpul elucubrațiunii. Așa cetim p. es. în nrul 101:

Căci înzădar se accentuează și de o parte și de alta solidaritatea în luptele noastre naționale, până când noi românii ortodoxi neîncetat trebuie să ne apărăm biserica noastră națională față de biserica unită cosmopolită. Până când românii uniți nu se vor reîntorci er în sinul bisericii lor iname, sau cel puțin până nu vor înceta cu desăvîrșire cu atacurile față de biserica noastră, până atunci nici vorbă nu pôte fi de unire sinceră în cugete și în simțiri, nici de o parte nici de alta.

Tot asemenea cetim și mai la vale în nrul 102:

Prevedînd ranele, ce se vor desface nefind încă vindecate de ajuns în sufletul și inima poporului român, n'am putut tăce, ci ne-am făcut numai o datorință nu numai față de biserica noastră ortodoxă din nou atacată, ci față cu întreg poporul român.

Dureros, foarte dureros lucru, când frații nostri uniți se pregătesc a sîrbători astfel de acte din istoria poporului român, cari numai zile de bucurie n'au adus preste acest popor; dureros, foarte dureros lucru, când frații nostri uniți prin astfel de sîrbări atacă rane vechi și nevindecate încă în inima și sufletul poporului nostru român, în loc să se întorcă și să fie vii și ca nomâni adevărați și să evite cu deosebire ađi ori ce ocaziuni de a produce nouă rane când mai multă lipsă avem de bună înțelegere și ajutorul reciproc în luptele crâncene, ce avem a suporta în contra dușmanilor nostri milenari apărându-ne esistența și drepturile noastre naționale.

Când am cetit pasajurile acestea, ne-am adus aminte de cuvintele s. Scripturi: „Ai și Saul între proroci?“

Mare lucru: „Telegraful Roman“ aprius de odată de o rîvnă așa de mare pentru binele neamului românesc! Dar nu rîdeți, iubii cetitori, ci compătimiți pe cei dela „Tel. Rom.“, că sunt capabili de atîta minciună! „Cu deosebire ađi, — când mai multă lipsă avem de buna înțelegere și aju-

riul reciproc în luptele crâncene, ce avem suportă în contra dușmanilor noștri milenari apărându-ne existența și drepturile noastre naționale, cu deosebire ați „Telegraful Român”, organul cel mai de frunte al bisericii române „ortodoxe” și „naționale” are oare la Români trecerea de un organ, care „apără existența și drepturile noastre naționale”? Și apoi totuși — el ne dă nouă lecțiuni din iubirea de neam!

Să ne ierte dnl de la „Telegraful Român”, că le spunem așa de franc adevărul în față. Î-am fi cruțat, dacă dlor nu ne-ar fi provocat, să nu-i cruțăm.

(Va urma.)

## Rugare

*Adresa Prea Venerabilului Cler român gr. cat.*

Parochia neoconvertă Crivobara cu filia Secașul Timișan dela înființarea ei a adaptat de școlă o sală laterală din edificiul capelei. După ce înse cea localitate din cauza, că deoparte prin treceri continue la S. Unire numărul pruncilor obligați de școlă s'a mărit astfel, încât nu mai încap în acea sală, ér de altă parte fiindcă tot din acest punct de vedere a fost dificilă și din partea dlui Inspector regesc de școle din Timișóra, astfel comuna bisericească, deși s'eracă, s'a aflat necesitățile a lua asupra-și obligamentul de a edifica o școlă nouă și corăspundătoare recerșitelor legii.

Spre acest scop, în lipsă de intravilan, subscrișul a cerut în mai multe rânduri un dărab din intravilanul comunei. Dar tot de atâtea ori a fost respins în urmarea apelatei preotului gr. or. din Secașul Timișan. Acesta cred, că a făcut-o în semn de remunerațiune pentru instruirea mai multor prunci gr. or. în școlă noastră. Stând astfel lucrul, am fost necesități a cumpăra spre acest scop un intravilan cu 300 fl. și abia de 500<sup>o</sup>. Școlă înse conform proiectului de spese ne costăză circa 1500 fl. afară de lucrul cu palma și trăsura, pe care credincioșii îl prestăză gratis.

Din cauza, că partea cea mai mare a credincioșilor e foarte miseră, și după ce școlă în luna acesta trebuie zidită, și fiindcă comuna bisericească spre acest scop nu dispune de alte isvóre de venit, ci toate dările confesionale se incaséză prin efectare pe credincioși, rog pe Prea Ven. Cler din întrégă provincia Mitropolitană, ca fiesce care, cu cât îl va îndura Bunul Dumnezeu, să ne întindă mână de ajutor totu realizarea propusului nostru.

Ér pe acei frați preoți, pe cari l-a învrednicit chemarea a fi păstori sufletesci în comune mai avute și în orașe, îi rog a deschide pentru școlă noastră colecte benevole între cunoscuți.

Ajutórele banale, mă rog, ca să se trimită la adresa subsemnatului, când apoi acele le voi dă cu multămită.

Crivobara (p. u. Temes-Székás) la 10 Sept. 1895.

Vasilă Bora  
preot unit.

## Noutăți.

La seminarul teologic arhidieceșan din Blaș anul școlastic s'a început în 3 Oct. cu invocarea Spiritului Sânt și celebrarea Sântei Liturgii solemne. După S. Liturgie

a urmat cea dintăiu din esortațiunile spirituale. Atât la esortațiunea primă, cât și la celealalte două a fost de față și Escelența Sa I. P. S. D. Mitropolit. Vineri după amăzi toți alumnii s'au mărturisit, éră Sâmbătă dimineță au primit s. Cuminecătura în biserica catedrală. — Pentru anul școlastic 1895/6 sunt înscriși la facultatea teologică 49 ascultători, anume 45, din arhidieceșă, éră 4 din diecesa Lugoșului. În anul școlastic 1895/6 se propun la facultatea teologică următoarele studii: 1.) Introducerea generală în S. Scriptură și specială în L. N. și Ermeneutica biblică, Istoria Revelațiunii L. N. și Esegesa în L. N. 2.) Teologia dogmatică specială. 3.) Teologia pastorală și Pedagogia. 4.) Istoria bisericească universală și Istoria particulară a bisericii românești unite. 5.) Cantul, Ritul și Tipicul Bisericii orientale. 6.) Medicina pastorală.

**Diua onomastică a Monarchului** s'a serbat în 4 a c. la școlile din Blaș prin aceea, că tinerimea studioasă a asistat la cultul divin și n'a avut prelegeri.

**Directorul pentru administrarea fundațiunii Șulțane** este convocat la ședințele, ce se vor ține în Blaș din 8—10 a c. Dintre bărbații iluștri gr. catolici, cari fac parte din această corporațiune, până acum au sosit în Blaș Iluștritatea Sa Iosif Hossu vicepresident la înalta curte de comptabilitatea statului din Budapesta și S. D. Georgiu Pop, director financiar în Nyiregyháza.

**Sfințirea bisericii din Bistrița** s'a săvârșit în 29 Sept. prin Escelența Sa P. S. D. episcop de Gherla Ioan Szabó fiind de față un public numeros și distins nu numai din Bistrița, ci și din afară. Biserica această a format proprietatea călugărilor Minorii împreună cu superedificatele din jurul ei. Tóte aceste edificii le-au cumpărat bravii Români Bistrițeni cu suma de 35.000 fl., deși Sașii au oferit o sumă mai de două ori mai mare. Că totuși s'a vindut Românilor gr. catolici biserica împreună cu edificiile aparținătoare, este de a se mulțami Pontificelui roman, care s'a pronunțat pentru Români, fiind contra lor atât Sașii, cât și guvernul. Biserica se află situată în mijlocul cetății și transformată după ritul nostru este una din cele mai frumoșe biserici românești.

**Procesul ultim al părintelui Dr. Lucaciú** s'a pertractat la curie în 1 Oct. anulându-se sentența tablei dela Dobrițin, care a condamnat pe Dr. Lucaciú la 6 luni de carcer, pentru că ar fi calumniat pe pretorele Schmitd în o scriptă adresată contelui Szápáry, încă pe când acesta era ministru. Curia și-a motivat procedura sa cu aceea, că în scripta cătră Szápáry Dr. Lucaciú nu a calumniat pe Schmitd Sándor, ci numai l-a vătămât în onóre, ér vătămarea de onóre este a se urmări pe cale privată, la ce Schmitd a renunțat.

**Inaugurarea podului peste Dunăre dela Cernavoda** s'a întâmplat în 26 Sept. cu solemnități mari. De față a fost Regele, care însoțit de fratele său, de ministri și de alte notabilități a aședat ultimul nit la cel din urmă stîlp al podului, terminându-se prin această lucrarea. Cortejul a percurș pe jos podul până de cealaltă parte. Prin inaugurarea acestui pod monumental între Fetești și Cernavoda linia București — Constanța va deveni cea mai cercetată între Apus și Constantinopol aducând mari folóse comerțului României. Ministrul Olanescu la banțetul, ce a urmat după inaugurare, cu dreptul a accentuat, că după Traian, părintele poporului român, nimeni nu a mai subjugat Dunărea prin poduri până la Carol, fundatorul regatului român.

**Efectul escomunicării.** Archiepiscopul din Santiago (în Chili) a interdiș două diare ateiste, cari publicău cele mai blasfeme lucruri cu privire la religiune și la preoți; pe editorii, redactorii, tipăritorii, vindătorii, împărțitorii foilor l-a escomunicat. Acestă măsură nu a rămas fără efect: maioritarea abonenților au părășit numitele fol, cei angajați le-au denegat concursul, magistratul nu mai

publică în ele comunicatele sale, și două bănci nu le mai trimit inserate.

**Capitulul din Sibiu și prepositul din Lugoș.** La primirea Monarchului în Cluș, — scrie raportorul „Dreptății” în numărul 203, — din partea *capitulului din Sibiu* au fost de față Dr. Ilarion Puscariú, Dr. Remus Roșca și Voilean. — Felicităm pe dl. Tinel, care atât de bine cunoșce instituțiunile bisericilor românești. — Dl. Aleco, corespondentul „Gazetei”, în Nr. 204 scrie, că spre întimpinarea Monarchului a fost dela Lugoș *prepositul Petru Popu*. Noi șcim, că în Lugoș e preposit capitular Iluștritatea Sa Venerabilul Șt. Moldovan, éră Rssimul Petru Pop e Vicariú capitular. — Atragem atențiunea domnilor corespondenți, ca înainte de a scrie raporturi la diare, să studieze instituțiunile bisericilor românești.

**Pretensiune modestă.** Lui „Fejérmegyei Napló” i-se depeșeză din Nagy-Maros (apropo de Strigon), că notariul de acolo, jupânul Schreiber Jakab (Jidan), a pretins, să se deparțeze din casa comunală crucișul, deórece dela 1 Oct. nu numai catolicii, ci și cei de alte confesiuni închie că-ătorie în acea casă. Judele comunal nu a voit, să împlinească modesta pretensiune a notarului, el tuse a amenințat, că va recurge la ajutorul fișpanului și eventual la al guvernului. Judele comunal indignat de impertinența notarului a diș: „Jurăm pe această cruce, că până ce trăim noi, la porunca nimănui nu va fi deparțată de aici; noi am fost destul de prevenitori față de guvern cedându-i sala.” Membrii comitetului și poporul indignat era să-l atace pe modestul notar, și numai judele are să-i mulțămescă, că a scăpat întreg. Éta efectele reformelor bisericești.

**Proces politic.** De un timp încóce încep a fi dese procesele politice și față de Slovaci. În 3 a c. încă s'a pertractat în Budapesta un atare proces intentat diarului „Narodnie Noviny” pentru articolul intitulat „Nu cerca la cel necurat apă sfințită”, în care se dice, că pe Slovaci afară de Dumnezeu nu-l părătesce nimeni. Logele francmasonice voesc a-i despoia și de religiune. Condamnă pe renegați, cari ajută la magiarisarea poporului slovac. Ca apărător a funcționat inteligentul avocat din Arad Dr. Ștefan C. Pop. Auctorul articolului incriminat a fost declarat de vinovat și condamnat la două luni carcer. La pertractare au fost de față părintele Dr. V. Lucaciú pe cum și alți Români.

**„România Jună.”** Comitetul „României June”, societate academică în Viena, de noi rógă pe toți acei domni foști membri ai „României June”, cari voesc a colabora la „Almanachul”, ce are să apară cu ocaziunea jubileului de 25 de ani al societății, ca cel mult până la finea lui Octobrie a. c. să-și trimită operatele la comitet.

**Planul de lecțiune pentru limbile moderne,** elaborat de cătră profesorii dela gimnasiul superior gr. cat. din Blaș, a fost aprobat de Ministeriul cultelor și instrucțiunii publice prin ordinațiunea din 2 Aug. 1895 Nr. 33.800. Acest plan lucrat de specialiști îl recomandăm atențiunii bărbaților competenți.

† **Profesorul Pasteur,** renumit pentru inventarea iniectionilor în contra turbării, a repausat în 28 Sept. în Garches. El s'a născut în 1822. El a fost unul dintre cei mai celebri și mai activi chimici. A funcționat ca profesor dela 1844—1854 în Strassburg, apoi în Lille și în urmă în Paris. De mai mult timp a pătimit de paralisie. Guvernul francez a dispus înmormintarea lui pe spesele statului.

**Casuri de mórte.** Ioan Dobrin, preot în Buciu din Vicariatul Făgărașului, a repausat în 10 Septembrie în al 24-lea an al preoției și al 50-lea al vieții sale. — Aron Rezeș preot deficient în Ciucea din tractul proto-popesce al Morlacei, a repausat în 22 August în anul al 48-lea al preoției și al 72-lea al vieții sale.

*În veci amintirea lor!*

## PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

## Instituțiunile calvinesci în biserica românească din Ardeal.

L.

## Calvinirea sfințelor taine.

(Continuare.)

Unii dintre ai noștri sunt de părere, că calvinirea deplină a tainei cuminecării s'ar fi împlinit prin introducerea pâinii și a vinului ce le lea credincioșii în ziua de Paști. <sup>1)</sup>

Părerea acésta înse este neprobabilă, și încă din următoarele motive:

Mai întâiu este de însemnat, că așa numitele pasci în Ardeal le primesc în duminica pascilor înainte de mâncare nu numai persoanele mature, ci și pruncii, și chiar și sugătorii, așa cât Petru Maior dă, că „și pre însuși pruncii cei sugători spre ziua de pasci dela miezul nopții până la vremea când se împarte ziua pâne întinsă în vin, cu tiranie îi silescu la ajun, și așa fometoși îi aducă mamele lor la biserică, unde adunați acela sunetă facu cu vaele sale cele de ajun căzunate, care s'au obișnuită a face mieii în strungă, cându întâiu fură înțercați.“ <sup>2)</sup>

Datina acésta înse este diametrală opusă dogmei calvine despre cuminecatură, carea nu permite nici de cum, ca s. cuminecatură să se dea pruncilor, érá principele Georgiu Rakotzi în condițiunea a 4-a pusă Mitropolitului Simeon Ștefan apriată demandă, că cuminecatura în biserica românească să se dea ca și la calvinii numai adulților și nu și pruncilor.

Mai departe calvinii nu se cuminecă numai odată în an, adecă la Paști, ci după canonul 60 al colecțiunii lui Gelei Katona, fiecare este datoriu a se cumineca publice în biserică cel puțin de 6 ori pre an, adecă: La Crăciun, la Paști, la Rosali, în Duminica quadragesima, în Duminica XI post Trinitatis și în Duminica I din advent.

Astufel stând lucrul este neexplicabil, cum s'a putut introduce în biserica românească cuminecatura calvinilor numai la Paști.

Petru Maior se înșală, cându susține, că datina de a lua în ziua de Paști pâne și vin nu ar existe nicăiri în biserica răsăritului afară de Ardeal. Leo Allatius vorbește despre datina acésta ca despre o datină tare lățită în orient mai cu samă în mănăstiri, și descrie pre largu modul, cum se îndatină mai cu samă călugării în răsărit a lua pâne și vin în ziua de Paști înainte de mâncare. <sup>3)</sup>

Dacă datina Ardelenilor de a lua pâne și vin în ziua de Paști înainte de mâncare ar fi o datină calvinescă, atunci în cărțile rituali grecesci nu ar fi nici cea mai mică amintire despre ea, căci acele nu au stat nicăiri cându sub o atare influință calvină, cât să se fie putut viri în ele așa ceva.

Cu toate aceste înse în Triodul grecesc în rubricile din Sâmbăta mare se dă apriată că, după ce s'a gătat s. Liturgia și preotul a împărțit anafora, se face binecuvântarea pâinii și a vinului, care apoi se lea în ziua de Paști înainte de mâncare. Cuvintele Triodului după originalul grecesc din Roma tipărit la 1879, nesuspectu de nici o influință calvină la pagina 760 sunt următoarele:

„Μετὰ δὲ τὴν ἀπολύειν δίδοται τὸ κατακλαστόν ἀπὸ τοῦ ἱερέως. εἶθ' οὕτω γίνεται ἡ εὐλογῆσις τοῦ ἄρτου καὶ τοῦ οἴνου.“ <sup>4)</sup>

Multu mai verosimil este, că datina ardelenă de a lua pâne și vin în ziua de Paști înainte de mâncare de o parte este în legătură cu așa numita *παναγία* a Grecilor, <sup>5)</sup> érá de altă parte o datină paralelă cu septemăna albă. Precum septemăna albă este a pregătire spre post, ca credincioșii să nu intre deodată în postul cel greș, așa în ziua de Paști, ca să nu frângă deodată postul, mai întâiu ia pâne și vin.

\* \* \*

## Calvinirea sfințelor mărturisiri, a maslului și a chirotoniei. Cumcă calvinii au ștersu mărturisirea din numărul sfințelor taine

<sup>1)</sup> Petru Maior »Istoria bisericii Românilor« pag. 77 și u. și Ioan M. Moldovan »Nesuii bisericii romane cu cea calvină« în »Archiv pentru filologie și istorie« de T. Cipariu pag. 796.

<sup>2)</sup> Petru Maior op. cit. pag. 78.

<sup>3)</sup> Cuvintele lui Leo Allatius se află la Goar în explicările opului lui Codin Curopalata despre oficiile constantinopolitane c. 7.

<sup>4)</sup> »După deslegare (opust) preotul împarte anafora, și apoi se face binecuvântarea pâinei și a vinului.«

<sup>5)</sup> Despre *παναγία* vezi N. Nilles »Calendarium manuale atriusque ecclesiae« t. II pag. 327.

este cunoscut. De sine a urmatu deci, că calvinii nici în om morții nu poftesc delă nimeni să se mărturisescă, și o atare datină la ei nici nu a existat nicăiri cându. Ce au permis calvinii moribunților, a fostu singuru numai cuminecarea. Și acésta înse o permis numai pentrua poporul calvin după esemplul catolicilor și a resăritenilor de comunu dorește cu ori ce preșu să se pregătescă pre ver o cale spre morțe. Amu dăsu înse că numai o permis, înse nu o și impun. Acésta se vede din canonul 61 al colecțiunii lui Gelei Katona, care ocupându-se cu lucrul acesta nu impune credincioșilor calvinii moribunți să se cuminece, ci numai le iartă să se cuminece mai su samă în locurile acele, „in quibus reliquiae adhuc quaedam Papismi supersunt, vel ubi orthodoxi cum papistis mixtim habitant.“ Și unde permisu înse calvinii cuminecarea moribunților, nu o permis ca pre unu viaticu său taină, care lucră *ex opere operato*, cum e credința catolică și resăritenă, ci numai ca pre unu mijlocu de a-lu întări pre moribunți în credință, din care causă și poftesc, ca nu numai moribunți să se cuminece, ci și toți căsanii cu elu împreună. <sup>1)</sup>

În conformitate cu credința acésta despre s. mărturisire și cuminecatură calvinii în biserica românească au ignorat cu totul taina s. mărturisirii, precum se vede de acolo, că canoanele celor două săbore mari dela 1675 nu amintescu nici cu unu cuvintu despre ea, deși în două canoane oreși cum se impunea necesitatea, ca să facă dispoziție cu privire la ea.

Așa în canonul alu doilea alu săborului întâiu voindu a depes pre cei neascultători de preoți cu subtragerea sfințelor taine în ora morții, sfința mărturisire este ignorată cu totul, și se amintesc numai s. cuminecatură, deși în biserica răsăritului, și prin urmare și în biserica românească din Ardealu nici cându n'a fostu datina, ca moribunții numai să se cuminece și să nu se și mărturisescă. Canonul sună în chipul următoriu:

„Care omu este căsătorit, și nu va merge la biserică, nici cu cina Domnului, popu să-i dognescă, și să-i învețe, érá de nu voru asculta, nici la morțe să nu-i cuminece.“ <sup>2)</sup>

Totu în direcțiunea acésta cu ignorarea deplină a s. mărturisirii în ora morții după datina calvină dispune și canonul 3:

„Cându chiamă creștinu pe popa să-i cuminece, și nu voru să ese după popa din casă, acolo popa să nu mergă la morții casei.“ <sup>3)</sup> Și dispozițiile aceste n'au rămasu numai pe hârtie, ci în adevăr unu preșu începuru numai a cumineca pre moribunți fără a-i și mărturisi, încâtu după s. unire sinodul dela 1725 ținut sub episcopul Pataki a trebuit să purcedă aspru în contra astorufel de preoți, dispunendu în canonul 8: „Bolnavi sau betegii cei de morțe, nici cum popu să nu-i cuminece fără de ispovedanie înainte, cari voru puté grai.“ <sup>4)</sup>

Totu canonul alu doile dela 1675 dispune, că de câte ori să primescă credincioșii pre an sfințele taine. Și și canonul acesta ignoră cu totul s. taină a mărturisirii, și amintesc numai taina cuminecării în contra usului și credinței bisericii răsăritului și și a celei românești din Ardealu, după care credincioșii nu se cuminecă înainte de a se mărturisi. Cuvintele canonului sunt aceste:

„Totu omul să se cuminece de 4 ori în unu an.“ <sup>5)</sup>

Tote dispozițiile aceste calvine ale săborului mare dela 1675, cându influința calvină asupra bisericii românești era în flóre, sunt cu atât mai frapante, cu câtu pre la 1627, cându la totu casul influința calvină asupra bisericii românești nu era așa puternică, în tocmelele Mitropolitului Dositeiu se pune în conformitate cu credința bisericii răsăritului mai mare pondu pre s. mărturisire decâtu pre s. cuminecatură, căci în tocmelele a doua se dă:

„Cela ce nu va ispovedi omul de 4 ori întru unu . . . birșagă 7 florinti.“ <sup>6)</sup>

Fiindu că calvinii nici s. maslu nu-lu numără între taine, de aceea taina maslului este ignorată și trecută cu vederea în toate actele publice emanate dela calvinii, cum sunt de pildă decretelile, prin cari mitropolii noi aleși fură confirmați de principele țării, câtu și în actele săborilor mari ținute sub influința calvină, cum sunt de pildă canoanele celor două săbore mari ținute la 1675.

<sup>1)</sup> Can. 61 alu colecțiunii lui Gelei Katona.

<sup>2)</sup> Petru Maior »Istoria bisericii Românilor«. Partea inedită în »Acte și Fragmente« de T. Cipariu pag. 147.

<sup>3)</sup> Totu acolo.

<sup>4)</sup> Petru Maior »Istoria bisericii Românilor« pag. 382.

<sup>5)</sup> Totu acolo. Partea inedită în »Acte și Fragmente« pag. 147.

<sup>6)</sup> Totu acolo pag. 151.

Ce se ține de tăina hirotoniei, pre carea calvinii asemenea o numără între taine, calvinirea ei a stat în aceea, că în aceluiași timp pentru mitropolitul și preoții românești au folosit mai mult decât excepțiune termenii calvinii de *superintendentus* pentru mitropolit, și *ministri* și *pastores* pentru preoți, ignorându mai de tot terminologia usitată în biserica răsăritului.

\* \* \*

**Calvinirea tainei căsătoriei.** Cunoscută este, că în biserica răsăritului căsătoria se încheie în mod solemn prin aceea, că nupțialii își dechiară învoirea înprumutată în biserică înaintea preotului, care apoi îndeplinește rugăciunile și ceremoniile prescrite în euhologion.

Nici legislațiunea nici cărțile rituali răsăritene nu știu nimic de aceea, ca contrahenții să și jore în biserică.

Nu așa sta înse lucrul la calvinii din Ardeal. La ei esența încheierii căsătoriei stă în aceea, că contrahenții joră în biserică. Canonul 67 al colecțiunii lui Gelei Katona dispune cu privire la jurământul acesta în chipul următoriu:

*„Copulatio novorum conjugum, usu jam antiquitus apud nos recepto, eoque in scripturis sacris fundato (?) solemniter ac corporali (ut vocant) juramento mediante fieri debet.“*

Calvinii deci ca să dea în biserica română și tainei căsăto-

riei un colorit asemenea bisericii lor, au introdus și la Români jurământul cu ocaziunea încheierii căsătoriei. Se vede lucrul acesta din condițiunea a 8-a pusă de principii calvinii mitropoliților noștri, în carea se dispune:

*„Quod personas sacro-sancto matrimonii vinculo copulandas . . . . copulabit libere juramenti sacramento mediante.“* <sup>1)</sup>

Influența calvină și a canoanelor calvine este evidentă nu numai în însași dispoziția acésta, ci chiar și în stilizarea ei.

S'ar putea dice, că dispoziția acésta a rămasă numai pe hârtie, și mitropolitul și clerul românesc n'au voit să scie nimic de ea.

Înse săborul mare dela 1675, la care a luat parte Mitropolitul Sava Brancovici, jurații scaunului și protopopii, în canonul 6 dispune totu aceea, ce au dispus și principii calvinesci, căci cuvintele din urmă ale canonului acestuia sună:

*„Căsătoria să se începă cu cuvântul lui Dumnezeu, și să se facă cu jurământ, să scie ce-i căsătorie.“* <sup>2)</sup>

(Va urma.)

<sup>1)</sup> Vezi decretul confirmării Mitropolitului Iosif Budai de Piskintz de către principele Mihai Apaffy în »Acte și Fragmente« de T. Cipariu pag. 60 și uu.

<sup>2)</sup> Petru Maior »Istoria bisericii Românilor« partea inedită în »Acte și Fragmente« de T. Cipariu pag. 146.

## Mârgeaua Gialmarei.

Novelă de Laicus.

(Continuare.)

La început expedițiunea merse fără nici un plan. După ce înse coloniile dispărură cu totul și se începu adevărata pustie, se puseră în ordine. În frunte călăria Arabul, Jocerau, Eugen și Sven, urma apoi Cabilul cu cei opt cai și asini încărcăți cu bagaj, și în urmă viniașu chasseurii sub comanda subofiterului.

Multă vreme cei din fruntea expedițiunii nu șiseră nici o vorbă. Fiecare era ocupat cu gândurile sale. De odată apropiându-se Sven de Jocerau îi duse:

„N'ar fi rău, dacă ai întreba pe Arab, cum gândesce el, să-ți elibereze fata. La tot casul el cunoșce mai bine relațiunile, și ar fi bine, dacă am ști, ce plan și-a făcut, ca să-l desbatem și noi.“

Jocerau aprobă în tăcere celea propuse de Sven și-și îndreptă apoi calul spre Arab, care era cu vre-o douăzeci de pași mai înainte.

„Cum se chemă conducătorul nostru,“ începu Jocerau, „și din ce trib se trage?“

„Numesce-mă Misram ben İacub, ostaș din Onled el Wahrân.“

„Numeros e tribul tău?“

„Nu! Allah și-a întors fața sa de către noi. Odată eram cât stelele cerului, și pe când beiiu nostru domnia preste Algeria, corturile noastre ocupați teritoriul, pe care îl ai tu acum. Noi am fost cei din urmă, cari ne-am pierdut libertatea și am fost subjugăți de Francezi, și pământul dela Constantine și până la movilele de nisip galben e plin de stăngele soților mei. De atunci înse e cam mulțisor. Eu, care mă număram între luptătorii cei mai tineri, de abia eram în stare, să-mi îndrept pușca spre Francezi.“

„Așa și șeicul Omar trebuie să fie fost pe atunci numai copil.“

„Da! El era încă la peptul mamei sale și numai mie are de a-mi mulțami, că trăesce și că n'a fost dus în prinsore de Francezi. Ce și grozavă a fost aceea! Dușmanii pătuseră deja în haremul lui Ferdussi, și femeile umpleau deja aerul cu țipetele sale, când eu cu vre-o câțiva soți ne puserăm în calea năvălitorilor și ne luptarăm cu ei, până

ce muma-sa putu încăleca și fugi în pustie. Etă aici,“ duse Arabul desfăcându-și cămeșa și arătând semnul unei rane, „am fost rănit atunci și cădui la pământ ca și un mort. Și veți, cum îmi răsplătesce?“

„Se vede dar, că șeicul nostru e cam desfrinat.“

„Pe Allah, creștine, tu spui adevărul! Sângele lui îi clocote în vine și el nu-l poate stimpăra.“

„Și cum nu v'ați putut voi scăpa de un așa conducător?“

„Să veți, el e nepotul profetului, și nimeni n'a cutezat, să-și ridice mâna împotriva lui. Eu înse o voi ridica, chiar de ar fi de zece ori așa de viteaz, cum e!“

„E aievea viteaz șeicul?“

„Ce crezi?“ întrebă Arabul aruncând o privire desconsiderătoare asupra lui Jocerau.

„Ce crezi, că poate ieși un tândală din Onled el Wahrân? Și gândesce, că dacă Omar n'ar fi cel mai cuminte la sfat și cel mai îndrăzneț la fapte, ar fi putut să se bucure de atâta considerație? Nu, de loc nu! El ar fi fost desconsiderat cu desevârșire, și încă cu atâta mai desconsiderat, cu cât e nepotul profetului!“

„Atunci va fi greu, să smulgem pe Blanca din ghiarile lui!“

„Cu adevărat, aceea nu ți-ar succede nici odată, dacă ai încerca-o pe câmpul de luptă. Pe cât de puțin ai fost în stare, să-ți grijesce fata, pe atât de puțin poți acuma, să o răpesci dela el! Avem noroc înse, că dacă e cuprins de duhul iubirii sale pătimășe, e orb și nu mai scie de sine. Acum de sigur se crede ferit de ori ce rău și de ori ce primejdie, . . . dar mâna mea răsbunătoare îi va ajunge!“

„Și ce vei face? Știi tu, unde petrece el acum? Și cum ai gândit, să ne apropiăm de el neobservați?“

„Cei din familia Onled el Wahrân n'au altă locuință, decât sus pe șelele cailor, și corturile lor ați sunt aci, mâne airia.“

„Ei bine, cum îi vei afla dară?“

„Nici nu-l caut pe ei. Eu caut numai pe șeic.“

„Dar șeicul nu e cu ei?“

„Nu!“ răspuse Misram scurt.

Lucrul acesta îi păru lui Jocerau de neînțeles. „Unde putea să fie șeicul airia,“

își dădea el, „dacă nu în mijlocul ostașilor săi?“ Și el nu cuteză, să mai cêră esplucații dela Arab, căci era convins, că nu i-le va da. De aceea nu mai duse nimic, ci călări încă câțva timp lângă el, apoi mai târziu ținând calul înapoi veni érași lângă Eugen și Sven, cărora le spuse convorbirea avută cu Misram.

Și și lui Eugen și Sven i-se împăru lucrul tot atât de neînțeles. Cel dintâiu se mângăia înse cu gândul, că Sven va găsi totuși o esplucație.

Duși pe gânduri călăriră multă vreme înainte, până când de odată auziră pe Arab strigând: „Allah il Allah, Mohamed rasul Allah!“ (Allah e Dumnezeu, și Mohamed profetul lui.) Și îi vedură, cum înainta în fuga calului. La început Sven fu surprins de fuga Arabului, lute după aceea înse porni și el pe urma lui. Cei doi Jocerau îi însoțeau. Era înse zădarnic! Arabul se depărtase tare, și de abia se mai vedea o figură neagră și fluturarea burnusului.

Prietinii noștri se îngroziră. Arabul îi înșelase.

(Va urma.)

## Despre duel.

(Continuare.)

Se obiecționează înse: O astfel de competență nici nu are să se estindă la toate clasele omenilor; numai omenii din straturile mai înalte ale societății, mai ales ofiterii, au să complăneze în chip sângeros afacerile sale de onore. Șod lucru! În statele moderne sunt pretutindenea judecători. Dacă ore cine a suferit vre o nedreptate, dacă a fost vătămăat ori defăimat, el poate să pîrescă, și chiar clasa judecătorilor o preamăresc omenii pentru neatîrnarea și probitatea ei cea mare, că judecătorii nu cantă în fața omenilor, ci la starea faptică a lucrului, și așa fac dreptate celui vătămăat și pedepsesc nedreptatea. Orașenii și plugarii, omenii de poziție înaltă și omenii de rînd, ministrii și sfetnicii domnitorilor nu se știesc a subșterne în casuri mai grave de vătămăare pîră la judecătorie și cred, că prin sentința judecătorului își câștigă mai bine repararea onorii vătămăate. Ore onorea ofiterescă e așa de neînsemnată, cât judecătorul nu are să se ocupe de ea? Cumpănesce ea ore așa de puțin, cât la vătămăare.

tămarea ei are să se mai adaugă încă și vătămarea trupescă oriucidere, mai înainte de ce judecătorul pus de lege să albă a pedepsi nedreptatea?

Dar nu așa, ci acela, care a fost vătămăat, și a cărui onoare a fost atacată, chiar prin duel are să dovedească, că el a fost atacat pe nedreptul! Dacă acesta este părerea duelanților, atunci ei sufer de o confuzie de concepte, carea lovesce în față mintea sănătoasă. Întâiu părerea acesta e o confuzie de concepte celor mai elementare despre drept și dreptate. E o astfel de confuzie de concepte aceea, că se impune vătămării, să dovedească, că vătămătorul n'a avut dreptate cu aserțiunile sale. În acest chip vătămătorul ar avea să arete, că el are titlul de drept de a pretinde onoare și respect. Asta ar fi chiar așa, ca și cum în cas de răpire ori furt păgubitul ar avea numai să dovedească, că el avuse obiectul răpit, ci să producă și dovezi, prin cari să arete, cum a ajuns pe cale legală în proprietatea aceluia obiect. Meseria hoției pe calea acesta ar ajunge la înflorirea cea mai frumoasă. — Nu stă mai bine lucrul nici cu însăși dovada, carea are să se prestea prin duel. Acestei dovezi îi lipsesc adecă ori ce logică și ori ce putere de a dovedi. Să punem cazul, că ore cine a fost defăimat făcându-i-se, că el este „vrednic de dispreț“, „ordinar“, „nemoral“: cum vine un glonț bine îndreptat ori o lovitură bine aplicată cu sabia, să dovedească, că defăimatul nu e vrednic de dispreț, nu e ordinar, nu e nemoral? Dără este în glonț ori în sabie o putere morală? Cel mult în cazul, când ar fi, să se respingă vătămarea, ce o suferă ore cine în onorea sa aruncându-i-se în față, că e laș, cel mult în acest cas ar putea provocarea la duel să albă apariția unei dovezi. În faptă onorea nu se dovedește prin acest duel. Onorea se întemeiază pe virtuți. Dar virtuți, bună oră virtutea vitejiei, duellantul nu o arată prin duelul său, ci printr'insul arată îndrăzneală orbă. Invinuirea cu lașitate nu se poate respinge prin acțiunea nemorală a duelului; pentru ca vătămătorul să potă respinge întru adevăr invinuirea acesta, el ar trebui, să aștepte prilejul de a împlini o faptă de vitejie, — un mijloc în sine nemoral nici odată nu potă să se justifice și să se facă iertat prin scopul său bun.

Mai avem, să cercetăm cazul, în care

în urma prejudețelor, ce se nutresc despre duel, refuzarea duelului aduce cu sine păgubirea onorului și pierderea pozițiunii. Ore în un atare cas nu are duelul să se privească de un fel de apărare proprie la nevoie, și anume ca o apărare împotriva contrarului, care prin nedreptatea și vătămarea cauzată a provocat necesitatea acelei apărări? La întrebarea acesta răspunsul e un hotărât: Nu! Dacă am da conceptului apărării la nevoie o estensiune așa de mare, atunci în curând s'ar umple nepedepsit ulițele de sânge omenesc. Și apoi dacă față cu vătămătorul ar fi îndreptățită apărarea la nevoie, atunci ar trebui, să se pună grije anume pe aceea, ca sângele vătămătorului să se verse, ăra să nu mă espun pericolului vieții și eu cel vătămăat. Ori dără se întâmplă în casuri de adevărată apărare la nevoie, ca atacatul să dea contrariului său răgaz, ba chiar imputernicire formală, ca eventual mai întâiu acesta să cerce a-l răni ori a-l ucide, pentru ca apoi el să cerce același lucru cu contrarul? Conceptul apărării la nevoie își spune, să faci cât se poate de mult spre scutirea ta proprie și cât este de lipsă spre a abate și zădărnici atacul nedrept. Ea presupune un atac, care se întâmplă în același moment cu apărarea, și anume un atac nu asupra onorului, ci asupra vieții, a persoanei ori a unui bun, ce se referesce la susținerea vieții. Un astfel de atac, până ce ține, este iertat a-l abate în cas de lipsă chiar și cu vătămare de sânge. Dar cu acesta e și eshauriat deja conceptul apărării la nevoie.

(Va urma.)

### Bibliografie.

În curând va apăre de sub tipar:

### Călindariul „Unirii“ pe anul 1896

cu un cuprins bogat și interesant, întocmit anume pentru preoții provinciei mitropolitane.

Însemnăm din cuprinsul său: Șematismul întregii provincii, cu numirea parohiilor din arhidieceasă în românește, ungurește și cu însemnarea postei ultime; — protopopiatele din diecesele sufragane cu protopopii și locuințele lor; — toate comisiunile din gremii, administratorii fondurilor, tribunalele matrimoniale etc., apoi partea literară variată și interesantă, cuprindând între altele portretul și biografia Mitropolitului și alte bucăți alese etc.

Prețul va fi numai **30 cr.** — Comandele se pot face la **Tipografia seminarială în Blăș (Balázfalva).**

**Posta Redacțiunii.** *Al. B. în S. M. d. c.* S'au făcut dispozițiile. Esecutarea lor pretinde nepripire și studiu, dacă are să fie spre folos. Sperăm, că în scurt timp preoțimea noastră va avea în mână un îndreptariu, în care va putea să se încredă.

Editor și redactor răspundător:  
**Dr. Victor Szmigelski.**

446 număr.  
1895.

(30) 1-1

### Arverési hirdetmény.

Alulirt bírósági végrehajtó, az 1881. évi LX. t. cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a balázsfalvi kir. járás-bíróság 1895. évi 1294. számú végzése következtében Dr. Spieler Ignácz ügyvéd által képviselt Első Alföldi Cognac gyár javára Klein testvérek ellen 229 frt 72 kr s jár. erejéig 1895. évi Junius hó 15-én fogantatott kielégítési végrehajtás útján lefoglalt és 360 frt — krra becsült 30 rend férő posztó ruhából álló ingóságok nyilvános árverésen eladotnak.

Mely árverésnek a balázsfalvi kir. járás-bíróság 1883/1895. számú végzése folytán 229 frt 72 kr. tőkekövetelés, ennek 1895. évi Március hó 17-ik napjától járó 6% kamatai és eddig összesen 27 frt 05 krban bíróilag már megállapított költségek erejéig helyben alperes üzletében leendő eszközölésére 1895-ik évi Oktober hó 8-ik napjának délelőtti 9 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatalnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek becserőn alul is el fognak adatni. Kelt Balázsfalván 1895-ik évi September hó 9 napján.

**Thát György,**  
kir. bírósági végrehajtó.

Chiar acum au apărut și se pot procura

### Predici pentru Dumineci

de celebrul orator, în Domnul adormitul **Iustin Popfiu.** Tomul I. Acest tom constă din 32 cote tipariu 8° mare și conține 48 predici pe 39 Dumineci. — Prețul unui exemplar cu porto francat e numai **2 fl. 35 cr.**

Comandele sunt a se adresa la:  
**Tipografia „Aurora“ A. Todoran**

Gherla — Szamosujvár.

(29) 2-3

Cu deosebită stimă cuteză a încunoscința pre **Veneratulă Cleră greco-catolică**, că precum și până acum iaș asupra-mi gățirea de

### Iconostase, amvone, altare

și alte obiecte de ale instruirii interne a bisericelor, în ce privesce lucrul de măsariu și de sculptor, de colorare respective de marmorisare și de prevedere cu icone sante, dimpreună cu aședarea acelor obiecte în fața locului, precum și renovarea de iconostase cu prețurile cele mai ieftine.

### Cu proiecte colorate servescă ou plăcere.

Iconostasele ridicate de mine în bisericile greco-catolice au câștigat recunoscere deosebită, și toate mă îndreptătesc la sperarea, că **Veneratulă Cleră** mă va împărtăși ocașionalminte de prețuita-i încredere. Silința mea se va îndrepta tot-deuna într'acolo, ca și de aci înainte să merită renumele cel bunu, care mi-l'am câștigat până acum.

Prin tariful de zone dispărându departările, prin acesta capacitatea de concurență mi-s'a mărită.

Rugându-mă pentru prețuite comande sum  
**Oradea-mare, 10 Ianuariu 1892**

cu deosebită stimă

**Carol Müller,**

auritor și fabric. de recuis. bisericesci.

(7) 34-?